

Europska
komisija

Kratki vodič

o euru

0 euru

Euro je rođen 1. siječnja 1999. Najprije se pojavio na platnim listama, računima i fakturama. Novčanice i kovanice eura našle su se prvi put na šalterima europskih banaka, u europskim blagajnama, novčanicima i džepovima 1. siječnja 2002. Time je obilježen još jedan velik korak prema ekonomskoj integraciji Europske unije, putovanju koje je započelo osnivanjem Europske ekonomske zajednice 1957.

Prije i sada: put prema euru

1957.

Osnovana je Europska ekonomska zajednica, koja je otvorila zajedničko tržište s ciljem sve slobodnijeg kretanja robe, ljudi, usluga i kapitala među državama članicama.

Zajedničko tržište raste i širi se, ali trgovina je otežana optjecajem brojnih valuta.

1992.

Ugovorom iz Maastrichta dogovoreno je da će Europa imati jaku i stabilnu jedinstvenu valutu za 21. stoljeće.

1999.

Euro je uveden kao „virtualna” valuta.

2002.

Stigao je euro – oko 8 milijardi novčanica i 38 milijardi kovanica eura pušteno je u optjecaj.

Proširenje europodručja, kojim je stvoreno drugo najveće gospodarstvo u svijetu, proces je koji još traje.

Koji je cilj?

Cilj eura i **ekonomske i monetarne unije (EMU)** omogućiti je našim gospodarstvima da budu djelotvornija i učinkovitija te da se u konačnici Europljanima ponudi više radnih mjesta i veće blagostanje.

Euro izbliza

Znak je eura €.

Izgled novčanica eura zajednički je svim državama članicama europodručja.

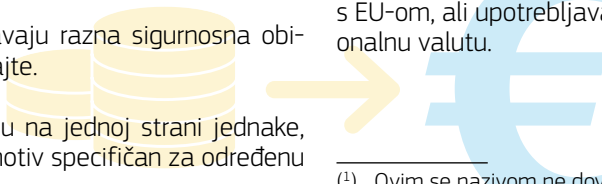
Novčanice eura sadržavaju razna sigurnosna obilježja. Dobro ih pogledajte.

Kovanice eura uvijek su na jednoj strani jednake, a na drugoj se nalazi motiv specifičan za određenu državu.

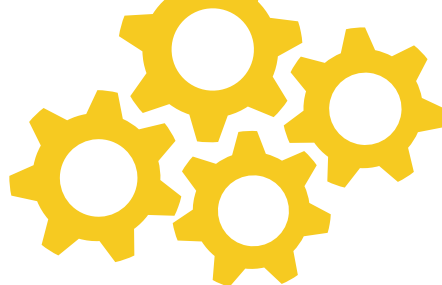
Euro u svijetu

Možda će vas iznenaditi činjenica da je euro velik svjetski putnik. Upotrebljava se na Karibima (Guadeloupe, Martinique i Saint-Barthélemy), u Indijskom oceanu (Mayotte i Réunion), u Atlantskom oceanu (Azorski otoci, Kanarski otoci i Madeira te Saint-Pierre-et-Miquelon), u Ceuti i Melilli na sjevernoj obali Afrike te u Francuskoj Gijani u Južnoj Americi. Upotrebljava se i u Andori, Monaku, San Marinu i Vatikanu kao službena nacionalna valuta na temelju monetarnih sporazuma s EU-om. Kosovo ⁽¹⁾ i Crna Gora nemaju monetarne sporazume s EU-om, ali upotrebljavaju euro kao *de facto* nacionalnu valutu.

⁽¹⁾ Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

Pravila igre: uvođenje eura i upravljanje eurom

Revizija gospodarskog upravljanja

Zbog gospodarske i financijske krize 2008. – 2009. otkriveni su nedostaci u okviru za usklađivanje ekonomskih politika u EMU-u. Kao odgovor na to, EU je postrožio pravila i postupke koje države članice europodručja i države članice EU-a moraju slijediti kako bi bolje koordinirale svoje ekonomske i proračunske politike.

Pridruživanje

Sve države članice EU-a mogu uvesti euro, ali za ulazak u europodručje moraju ispuniti određeni broj kriterija kako bi pokazale da su njihova gospodarstva spremna za uvođenje eura kao valute. Tim se kriterijima za ulazak ili konvergenciju ispituje jesu li javne financije na održivom putu u odnosu na mjerila za proračunski deficit i javni dug. Tako se pokušava osigurati i da države članice postignu visoku razinu makroekonomske stabilnosti i konkurentnosti u smislu niskih stopa inflacije i dugoročnih kamatnih stopa te da imaju stabilan devizni tečaj.

Osiguravanje stabilnih javnih financija

Euro ima mnogo potencijalnih pogodnosti, ali samo ako države članice koje sudjeluju imaju stabilne gospodarske politike. Zato je članstvo u europodručju od samog početka povezano sa strogom obvezom izbjegavanja velikih i prekomjernih javnih deficita i održavanja javnog duga na održivim razinama. Navedena obveza održavanja stabilne fiskalne politike nadzire se putem okvira poznatog pod nazivom Pakt o stabilnosti i rastu.

Taj je pakt znatno postrožen nakon gospodarske i financijske krize. Vlade država članica europodručja sada moraju Komisiji i ostalim državama europodručja dostavljati svoje nacрте planova proračuna na provjeru. Uvedeni su nadzorni mehanizmi kojima se svim državama članicama EU-a pomaže u ostvarivanju proračunskih, reformskih

i investicijskih ciljeva. Opća klauzula o odstupanju Pakta o stabilnosti i rastu prvi je put privremeno aktivirana u ožujku 2020. Njome se državama članicama omogućilo odstupanje od proračunskih zahtjeva koji bi se inače primjenjivali u okviru europskog fiskalnog okvira kako bi se na odgovarajući način mogle nositi s pandemijom bolesti COVID-19. Cilj je novog okvira gospodarskog upravljanja, koji je na snazi od travnja 2024., reformama koje potiču rast i prioritetnim ulaganjima poboljšati održivost duga država članica i promicati održiv i uključiv rast.

Promicanje reformi i ulaganja

Stabilne javne financije nisu jedino rješenje za prosperitetno gospodarstvo u europodručju. Gospodarska i financijska kriza ukazala je i na potrebu za novim pristupom reguliranju financijskih usluga i pomnom nadziranju razvoja financijskih tržišta. Uvedeni su i novi nadzorni instrumenti za potporu državama članicama europodručja pri donošenju ekonomskih politika kojima se osigurava konkurentnost, promiče rast i zapošljavanje, a dotiču se i reforme i ulaganja kojima se podupiru digitalna i zelena strategija EU-a. Bolje je spriječiti nego liječiti, pa je cilj ovih novih instrumenata nadzora spriječiti štetne gospodarske neravnoteže kao što su baloni na tržištu stambenih nekretnina.

Prednosti eura

Euro se tijekom gospodarske i financijske krize suočio s određenim izazovima, što je ukazalo na nedostatke u institucionalnoj strukturi koje je trebalo pažljivo ispitati i riješiti. Kao rezultat toga ojačan je okvir EMU-a.

Vrlo je očito da je euro donio goleme koristi EU-u, posebno njegovim građanima i poduzećima.

Koje su pogodnosti za građane?

Veći izbor, bolje cijene

Tržišno je natjecanje između trgovina i dobavljača veće. To znači da imamo koristi od nižih cijena i da se povećanja cijena drže pod kontrolom.

Olakšana prekogranična kupnja

Unutar europodručja ne moramo preračunavati valutu, nego lakše možemo usporediti cijene i imamo veći izbor.

Stabilna valuta

Od njezina uvođenja stopa inflacije u europodručju u prosjeku je iznosila oko 2 %. To je u usporedbi sa stopom od 20 % (a ponekad i višom), koju su neke države članice EU-a imale 1970-ih i 1980-ih, izuzetno stabilno i nisko. Do iznimno visoke inflacije u 2022. i 2023., koja je utjecala na svjetsko gospodarstvo, došlo je zbog brojnih razloga, uključujući probleme u lancu opskrbe i vrlo visoke cijene energije.

Jeftinije i lakše putovanje

Putovanja unutar europodručja sada su znatno olakšana – više ne moramo mijenjati novac ni plaćati naknadu za razmjenu valute.

Isto tako, euro se lako mijenja u mnogim zemljama izvan europodručja. U 2024. je oko 20 % svjetskih

rezervi bilo u eurima te se procjenjuje da je u smislu vrijednosti od 20 % do 25 % novčanica eura u optjecaju izvan europodručja.

Koje su poslovne pogodnosti?

Jednostavno je: niže kamatne stope = više ulaganja

- Niskom inflacijom održavaju se niske kamatne stope.
- Poduzeća mogu jeftinije pozajmljivati novac za ulaganja, na primjer u nove strojeve ili istraživanje i razvoj.
- Novi proizvodi, nove usluge i veća produktivnost.
- Gospodarski rast i više boljih poslova.

Gospodarskom stabilnosti potiče se dugoročno planiranje

Danas su europska poduzeća u boljem položaju za dugoročna ulaganja. Stabilnim kamatnim stopama olakšavaju se predviđanja hoće li se tim ulaganjima ostvariti dobit.

Niži rizici i smanjeni troškovi potiču prekograničnu trgovinu i ulaganja

U prošlosti je trgovina između država članica EU-a podrazumijevala brojne valute s promjenjivim tečajevima. Kako bi se smanjio rizik, poduzeća su obično u inozemstvu prodavala po višim cijenama, čime se priječila trgovina. Taj rizik više ne postoji.

Osim toga, trgovanje na jedinstvenom tržištu na kojem se upotrebljava ista valuta znatno je učinkovitije od trgovanja na više tržišta uporabom brojnih valuta. Prije uvođenja eura trošak mijenjanja valuta u EU-u procjenjivao se na 20 – 25 milijardi eura godišnje. Tih troškova u europodručju sada više nema.

Koje su pogodnosti za Europu?

Integriranija financijska tržišta

Ekonomskom i monetarnom integracijom omogućuje se da investicijski kapital dođe u područja u kojima se najdjelotvornije može iskoristiti. Zahvaljujući proširenom financijskom tržištu europodručja, koje je propisno regulirano i nadzirano, dostupno je više investicijskog kapitala, što ulagačima omogućuje širenje raspona rizika.

Snažnija međunarodna prisutnost europodručja

Veliki dionici svjetske ekonomije sastaju se u međunarodnim skupinama, kao što su Međunarodni monetarni fond (MMF) i G-7/G-20 kako bi unaprijedili stabilnost svjetskih tržišta. Euro je druga svjetska valuta po važnosti nakon američkog dolara. Kao jedno od najvažnijih gospodarskih područja na svijetu, EU ima veći utjecaj na svjetskoj razini. Digitalni euro, bezgotovinski oblik novca središnje banke, ojačao bi kao dodatak gotovinskom novcu međunarodnu ulogu eura i podržao otvorenu stratešku

autonomiju EU-a. Osim toga, u situacijama u kojima nije moguće upotrijebiti gotovinu potrošačima i poduzećima omogućio bi veći izbor. Europska središnja banka (ESB) i Europska komisija stoga pripremaju moguće daljnje korake.

Euro donosi prednost za europska poduzeća koja trguju na međunarodnoj razini

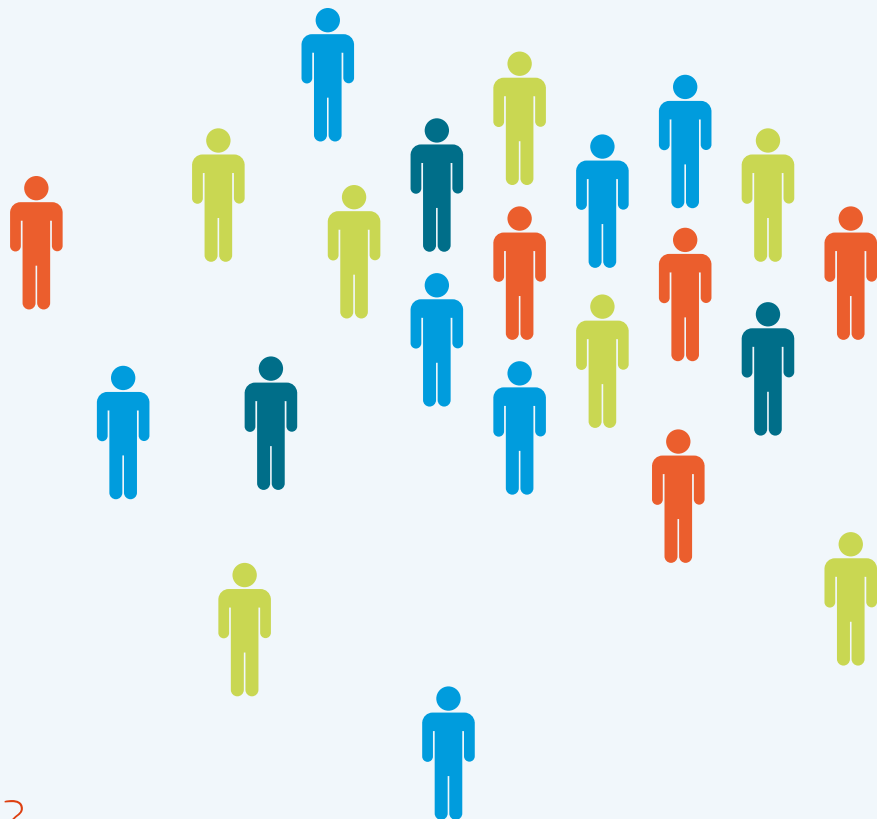
Euro je valuta izbora u međunarodnim trgovinskim transakcijama zbog svoje jakosti, dostupnosti i pouzdanosti. Time se poduzećima europodručja omogućuje plaćanje i primitak uplata u euru, zbog čega su manje osjetljiva na fluktuacije globalnih valuta, a našim partnerima olakšava se trgovanje.

Pogodnosti eura: sažetak

EMU-om i eurom dobivamo:

- stabilnu valutu;
- općenito nisku inflaciju i niže kamatne stope;
- transparentnost cijena;
- izostanak troškova mijenjanja valuta;
- integriranija financijska tržišta s odgovarajućim reguliranjem i nadziranjem;
- bolje gospodarske rezultate;
- okvir za stabilne javne financije;
- veći utjecaj EU-a u svjetskom gospodarstvu;
- prednost u međunarodnoj trgovini;
- prepoznatljiv simbol europskog identiteta.

Tko je tko?

Europska komisija

Komisija, a posebno njezina Glavna uprava za gospodarske i financijske poslove, prati gospodarsko stanje u cijelom EU-u i pomaže pri provedbi i daljnjem razvoju zakonodavstva koje je prethodno u tekstu objašnjeno.

Europska središnja banka

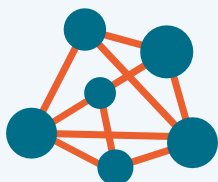
Europska središnja banka neovisna je institucija EU-a koja donosi odluke o monetarnoj politici u europodručju s ciljem održavanja stabilnosti cijena. U suradnji s nacionalnim nadzornim tijelima nadležna je i za osiguravanje dosljednog i učinkovitog nadzora nad europskim bankarskim sektorom.

Europski parlament

Europski parlament u tom je procesu zakonodavno tijelo. U njemu se održavaju saslušanja, rasprave i glasanja. Parlament odlučuje zajedno s Vijećem ili daje mišljenje o tome treba li provesti određenu politiku ili ne.

Vijeće za ekonomske i financijske poslove i Euroskupina

Na sastancima tih tijela donosi se većina odluka povezanih s eurom. Vijeće za ekonomske i financijske poslove čine ministri financija svih država članica EU-a, a Euroskupinu ministri financija država članica koje su u europodručju.

Mit o euru: promislite

Mit o euru: uvođenje eura znači neželjeni gubitak nacionalnog suvereniteta

U današnjem globaliziranom svijetu i gospodarstvu suradnjom u europodručju države članice zapravo jačaju nacionalni suverenitet. Iako država koja uvodi euro dio svojeg suvereniteta dobrovoljno

udružuje s drugima, ona koordinira gospodarske politike i kontrolira potrošnju na zajedničku korist svih država europodručja, čime zapravo može dobiti na gospodarskom utjecaju i moći.

Činjenice i podaci

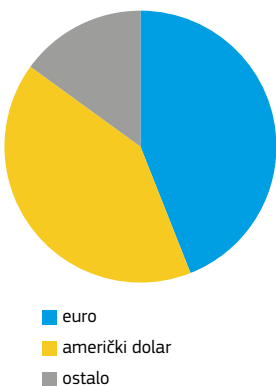
Kada je euro uveden, u optjecaj je ušlo 38 milijardi kovanica. To je tada bilo oko 124 kovanice po osobi u europodručju.

Euro je privlačan drugim državama kao rezervna valuta. U 2024. oko 20 % svjetskih rezervi bilo je u eurima.

Od uvođenja pravila za prekogranična plaćanja u eurima 2001. prosječan trošak prijenosa 100 eura smanjio se s 24 eura na 2,40 eura.

Oko 40 % plaćanja koja se obavljaju putem sustava europodručja uključuje zemlje izvan europodručja, što euro čini drugom najvažnijom valutom nakon američkog dolara.

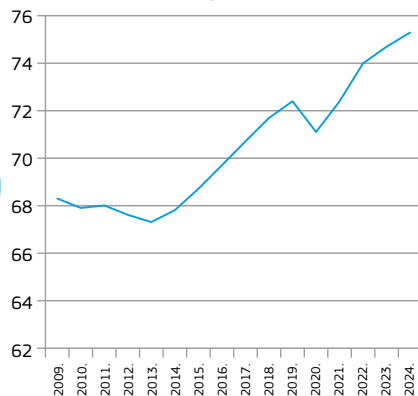
Globalni udjeli izvoza prema valuti izdavanja računa, 2025.

Izvor: Europska središnja banka.

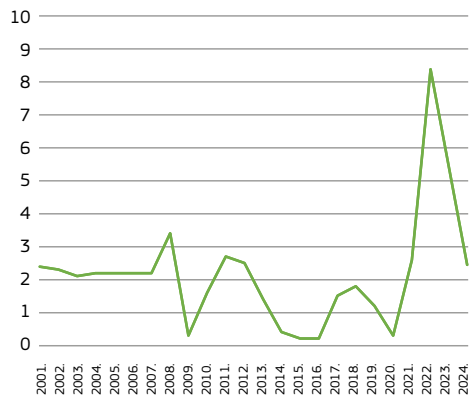
Valuta za međunarodnu trgovinu

Stopa zaposlenosti u europodručju (%) (stanovništvo u dobi od 20 do 64 godine)

Valuta za rast i radna mjesta

Inflacija (%), europodručje

Valuta za stabilnost

- Europodručje
- Država članica EU-a na koju se primjenjuje izuzeće
- Države članice EU-a koje još nisu uvele euro

Dodatne informacije

Euro:

https://economy-finance.ec.europa.eu/euro_hr

Europska komisija – Glavna uprava za gospodarske i financijske poslove:

https://ec.europa.eu/info/departments/economic-and-financial-affairs_hr

Europska komisija:

https://ec.europa.eu/info/index_hr

Europska središnja banka:

<https://www.ecb.europa.eu/home/html/index.hr.html>

Rukopis ažuriran u prosincu 2025.

© Europska unija, 2025.

Umnožavanje je dopušteno uz uvjet navođenja izvora.

Ilustracije: © Europska komisija

Europska komisija

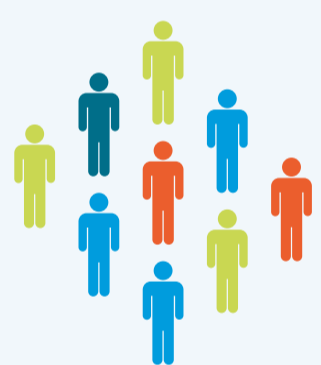
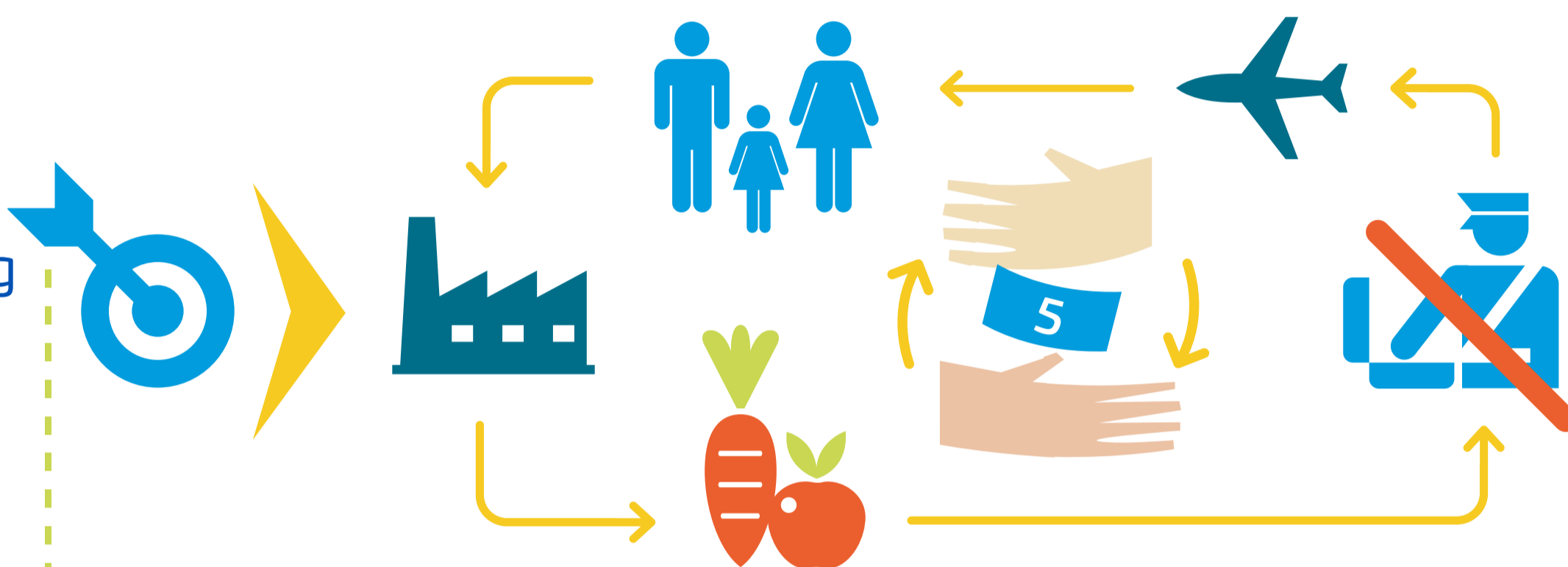
Prema zajedničkoj valuti: povijest eura

1957.

Postavljanje temelja europskog zajedničkog tržišta

Osnivanjem Europske ekonomske zajednice 1957. stvoreno je zajedničko tržište te je započela europska integracija. Time su uklonjene prepreke slobodnom kretanju robe, ljudi, usluga i kapitala.

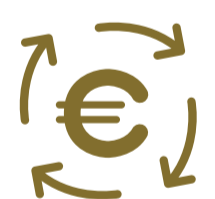
1992.

Zajedničko tržište postalo je stvarnost

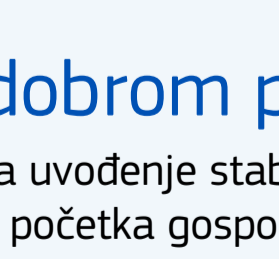
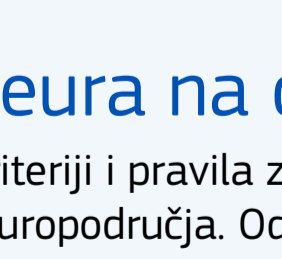
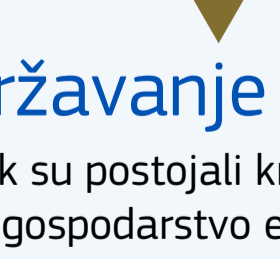
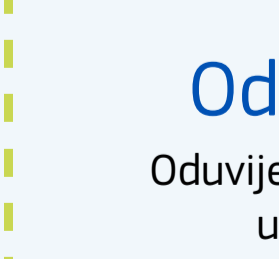
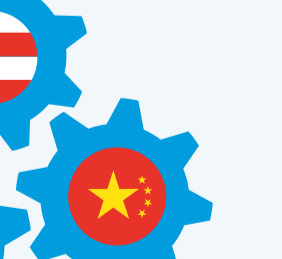
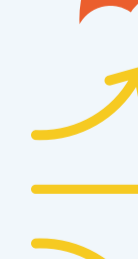
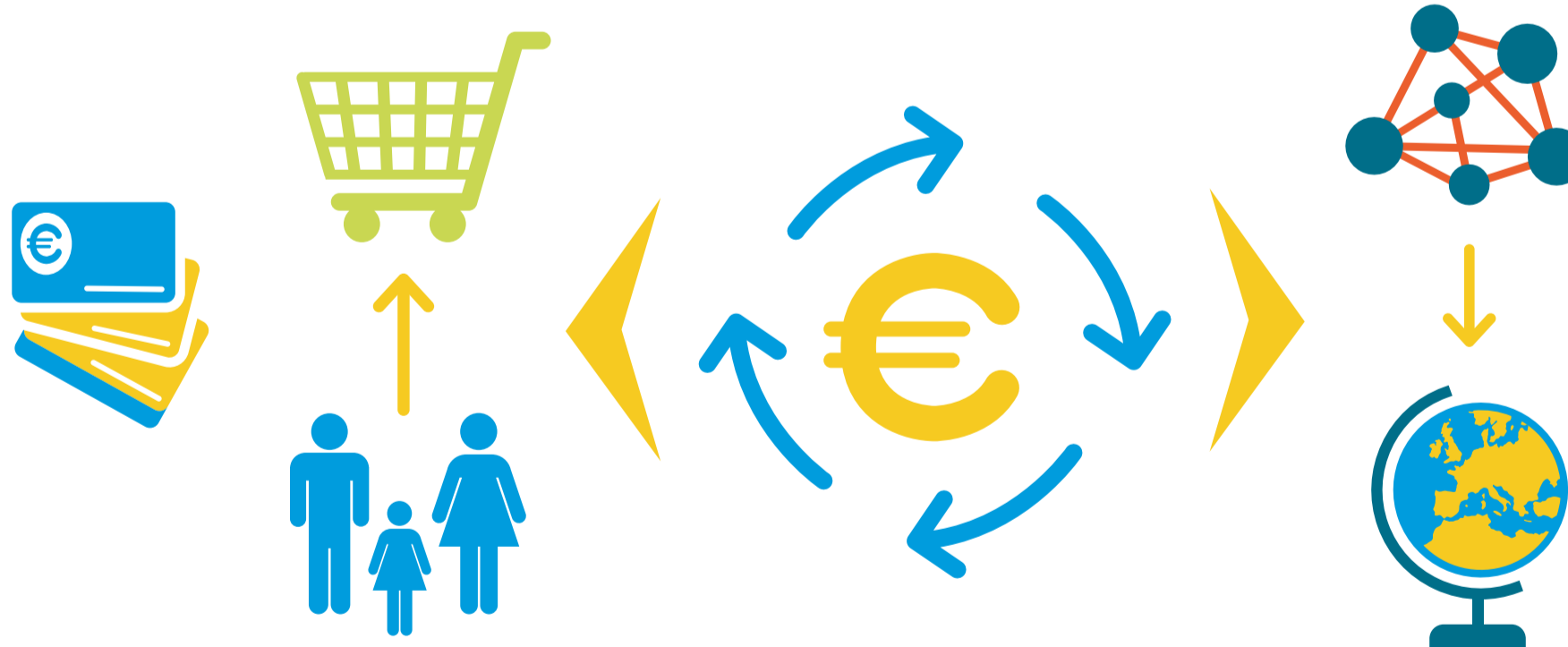
Budući da su se razmjena i kretanje diljem Europe povećali, bilo je jasno da je jedinstveno tržište ograničeno optjecajem mnogobrojnih valuta. Kako je uklonjena ta dodatna prepreka integraciji? Ugovorom iz Maastrichta iz 1992. dogovoreno je da će Europa imati jaku i stabilnu jedinstvenu valutu za 21. stoljeće.

2002.

Fizičko uvođenje eura

Novčanice i kovanice eura našle su se prvi put na šalterima naših banaka, u našim blagajnama, novčanicima i džepovima 1. siječnja 2002. Od tada europodručje raste te donosi konkretne pogodnosti sve većem broju građana i poduzeća. Proširenje europodručja dinamičan je proces koji još traje.

DANAS

Održavanje eura na dobrom putu

Oduvijek su postojali kriteriji i pravila za uvođenje stabilnosti u gospodarstvo europodručja. Od početka gospodarske i financijske krize okvir gospodarskog upravljanja u europodručju ojačan je kako bi se zemljama s poteškoćama pomoglo u oporavku i kako bi se izbjegli problemi u budućnosti. Cilj je novog okvira gospodarskog upravljanja, koji je na snazi od travnja 2024., poboljšati održivost duga država članica i promicati održiv i uključiv rast. Europska komisija za daljnji razvoj ekonomske i monetarne unije u obzir uzima nove izazove.